

UZBEKISTAN STATE UNIVERSITY
OF WORLD LANGUAGES

АРАБСКИЙ ЯЗЫК В ЭПОХУ ГЛОБАЛИЗАЦИИ: ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ И МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ

МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

"اللغة العربية في عصر العولمة : مناهج
وأاليب تدريس مبتكرة"

المؤتمر العلمي والعملية الدولي

ARABIC LANGUAGE IN THE ERA OF GLOBALIZATION: INNOVATIVE APPROACHES AND TEACHING METHODS

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

2023

O'ZBEKISTON DAVLAT
JAHON TILLARI UNIVERSITETI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
O'ZBEKISTON DAVLAT JAHON TILLARI UNIVERSITETI TARJIMONLIK
FAKULTETI ARAB TILI TARJIMA NAZARIYASI VA AMALIYOTI KAFEDRASI

**“ARAB TILI GLOBALLASHUV DAVRIDA:
INNOVATSION YONDOSHUVLAR
VA O‘QITISH METODIKASI”**

mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

**"اللغة العربية في عصر العولمة : مناهج
وأساليب تدريس مبتكرة"
المؤتمر العلمي والعملي الدولي**

**ARABIC LANGUAGE IN THE ERA OF GLOBALIZATION:
INNOVATIVE APPROACHES AND TEACHING
METHODS**

international scientific and practical conference

18-dekabr 2023-yil

TOSHKENT - 2023

ILMIY – AMALIY KONFERENSIYANI O‘TKAZISH BO‘YICHA TASHKILY QO‘MITA TARKIBI:

- 1. I.M. Tuxtasinov** – *O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti rektori, pedagogika fanlari doktori, professor;*
- 2. O.Y. Yusupov** – *Ilmiy ishlar va innovatsiyalar prorektori;*
- 3. A.A. Nasirov** – *Xalqaro hamkorlik masalalari bo‘yicha prorektori;*
- 4. M. Chutpulatov** – *O‘quv ishlari bo‘yicha prorektori;*
- 5. V. Sadiyev** – *Yoshlar masalalari va ma‘naviy-ma‘rifiy ishlar bo‘yicha birinchi prorektori;*
- 6. S. Abdullayev** – *Moliyaviy-iqtisodiy ishlar bo‘yicha prorektori;*
- 7. U. Yoldoshev** – *Tarjimonlik fakulteti dekani;*
- 8. K. Muradkasimova** – *Ilmiy va pedagog kadrlar tayyorlash bolimi boshlig‘i;*
- 9. X. Yuldashev** – *Xalqaro aloqalar bo‘limi boshlig‘i;*
- 10. G‘. Sharipov** – *Bosh hisobchi;*
- 11. O. Ibragimov** – *Matbuot kotibi;*
- 12. S. To‘ychyev** – *Axborot texnologiyalari markazi rahbari;*
- 13. G.H. Baqiyeva** – *Filologiya masalalari jurnali direktori;*
- 14. G. Shukurova** – *FLE.uz – Elektron jurnal direktori;*
- 15. M. Musabekova** – *Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha dekan muovini;*
- 16. K. Qodirova** – *Arab tili tarjima nazariyasi va amaliyoti kafedra mudiri;*
- 17. J. Abduganiyeva** – *Ingliz tili tarjima nazariyasi kafedra mudiri;*
- 18. L. Xolliyarov** – *Roman german tarjima nazariyasi va amaliyoti kafedra mudiri;*
- 19. B. Ergashova** – *Italyan tili tarjima nazariyasi va amaliyoti kafedra mudiri;*
- 20. M. Baxtiyarov** – *Ingliz tili tarjima nazariyasi kafedra mudiri;*
- 21. Ahmad Al-Zubaydi** – *Arab tili tarjima nazariyasi va amaliyoti kafedra o‘qituvchisi;*
- 22. G.I. Tikayev** – *Arab tili tarjima nazariyasi va amaliyoti kafedra dotsenti;*
- 23. Sh.I. Axmedova** – *Arab tili tarjima nazariyasi va amaliyoti kafedra dotsenti;*
- 24. Sh.N. Abdullayeva** – *Ingliz tili tarjima nazariyasi kafedra dotsenti;*
- 25. E.T. Tursunnazarova** – *Ingliz tili tarjima nazariyasi kafedra dotsenti;*
- 26. Z. Tojiyeva** – *Arab tili tarjima nazariyasi va amaliyoti kafedrasida o‘qituvchisi.*

KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI BOLALARGA XORIJIY TILLARNI O‘RGATISH ISTIQBOLLARI

Xolova Shahnoza Davronovna

Buxoro davlat universiteti o‘qituvchisi

Narzulloyeva Dilfuza Bahriddin qizi

Buxoro davlat universiteti 2-bosqich talabasi

Annotatsiya. Mazkur maqolada maktabgacha ta’lim tashkiloti va boshlang‘ich sinf o‘quvchilari uchun xorijiy tillar (xususan: ingliz, rus, fransuz tillari) ni o‘rgatish usullari haqida fikr yuritilib, asosan, kreativ yondashgan holatda ma’lumotlarni tez va oson yetkazib berish xususida so‘z boradi.

Kalit so‘zlar: Xorijiy tillar, multimedia, ma’lumot, bolalar, tabiiy moyillik, o‘rgatish usullari, Montessori ta’lim usuli, ijodkorlik qobiliyatlari.

Аннотация. В данной статье рассматривается методика обучения иностранным языкам (в частности: английскому, русскому, французскому) для дошкольных образовательных организаций и учащихся начальных классов, преимущественно в творческом подходе, позволяющем быстро и легко передавать информацию.

Ключевые слова: иностранные языки, мультимедиа, информация, дети, природные склонности, методы обучения, метод обучения Монтессори, творческие способности.

Abstract. This article deals with the methodology of teaching foreign languages (in particular: English, Russian, French) to pre-school educational organisations and primary school students, mainly in a creative approach that allows for quick and easy transfer of information.

Key words: foreign languages, multimedia, information, children, natural inclinations, teaching methods, Montessori teaching method, creative abilities.

Vatanimiz mustaqillikka erishgandan so‘ng mamlakatimizda chet tillarini o‘rganishga katta e‘tibor berilmoqda. Jumladan, 2012-yil 10-dekabrda qabul qilingan “Chet tillarini o‘rganish tizimini yanada takomillashtirish to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori hamda 2013–2014-o‘quv yilidan boshlab umumta’lim maktablarining birinchi sinflarida xorijiy tillarni uzluksiz o‘rgatishning joriy etilishi buning yaqqol isbotidir. Hozirgi kunda nafaqat maktab, litsey, kollej o‘quvchilari va oliy o‘quv yurtlari talabalariga, balki maktabgacha ta’lim muassalari tarbiyalanuvchilari va turli sohada ishlovchi xodimlarga ham chet tilini o‘rgatish yo‘lga qo‘yilgan. Iqtisodiy, fan va madaniy jihatdan rivojlangan davlatlarning tillarini o‘rganish jahon ilm-fani va taraqqiyoti yutuqlarini egallashning bosh omili hisoblanadi.

Ma'lumki, til o'rganish yoshga bog'liq, psixologlarning fikricha, bolalar kattalarga nisbatan tilni tez va oson o'zlashtiradilar, chunki bolalarda til o'rganishga bo'lgan tabiiy moyillik, ularda taqlid qilish xususiyati kuchli ekanligi, kattalarga qaraganda bolalar vaqtining ko'pligi buning asosiy sabablaridandir. Shuni hisobga olish kerakki, 6–7 yoshli bolalar ma'lumotlar ma'nosini tushunib emas, uni mexanik tarzda yodlaydi. Shuning uchun boshlang'ich sinf o'quvchilariga xorijiy tilni o'rgatishni grammatik tushuncha berishdan boshlamaslik zarur. Aks holda, chet tilini o'rgatishning dastlabki qadamidanoq bolani zo'riqtirib qo'yish va qiziqishini so'ndirib qo'yish mumkin. Shunday ekan, kichik yoshdagi bolalarga xorijiy tilni o'rgatish ancha mushkul va mas'uliyatli jarayondir. Pedagogikada 3 yoshdan 10 yoshgacha bo'lgan bolalarga chet tillarini o'rgatishning turli xil yondashuvlari mavjud. Eng muhimi, tilning qiziqarli va jozibador tarzda taqdim etilishini ta'minlashdir. Buning uchun o'yinlar va mashg'ulotlardan tortib, qo'shiqlar va bolalar she'riyatigacha ko'p usullar mavjud. Qaysi yondashuvni tanlashingizdan qat'iy nazar, bolalarning o'quv jarayonida faol ishtirok etishini ta'minlash muhimdir. Bu ularga tilni tezroq o'zlashtirishga va o'rganganlarini saqlab qolishga yordam beradi. Bir oz ijodkorlik bilan siz chet tillarini o'rganishni o'zingiz va talabalarigiz uchun qiziqarli qilishingiz mumkin. Darhaqiqat, 3 yoshdan 10 yoshgacha bo'lgan bolalar yangi tilni o'rganishni boshlash uchun ideal yoshdir.

Maktabda chet tillarini o'rgatishning eng yaxshi usuli turli interaktiv metodlarni, zamonaviy axborot kommunikatsiya vositalarini o'quv dasturiga kiritishdir. Masalan, bolalar ingliz, ispan, fransuz yoki xitoy tillarida kundalik oddiy jumlar va so'z birikmalarini o'rganishlari mumkin. Ya'ni, biror xorijiy tilda muloqot ko'nikmasini o'rgatishda, alohida so'z emas, balki, tayyor so'z qo'shilmalari – frazemalar korinishida yangi leksik birliklar o'rgatish samarali ekanligini bir qator tadqiqotchilar alohida ta'kidlaydilar. Aytaylik, fransuz tilida «*Bonjour*», «*Bonsoir*», «*Au revoir*», «*À bientôt*», «*Je vous en prie*», «*S'il vous plaît*», «*Merci beaucoup*», «*Comment ça va?*», «*Très bien*» «*Voilà*», «*Voici*», «*C'est assez*»,... kabi kichik jumla, so'z birikma va iboralar muloqot jarayonini osonlashtiradi.

Shuningdek, kichik yoshdagi til o'rganuvchilar san'at, musiqa va raqs orqali xorijiy madaniyatlar bilan tanishishlari mumkin. Chet tillarini o'rganishni qiziqarli tarzda olib borish orqali bolalar o'rganganlarini eslab qolish ehtimoli ko'proq bo'ladi. Ular kelajakda boshqa madaniyatlarga qiziqishni rivojlantiriladi. Qo'shiqlar va bolalar uchun sodda ashulalar yosh bolalarni bir yoki bir nechta xorijiy tillar bilan tanishtirishning ajoyib usuli hisoblanadi. Siz ularni Internetda osongina topishingiz mumkin. Bir oz kattaroq yoshdagi bolalar uchun esa yangi so'z va iboralarni o'rganish uchun yordam beradigan o'yinlar, onlayn mashqlar va flesh-kartalardan foydalanishga harakat qilinadi. Bundan tashqari asosiy suhbat ko'nikmalarini shakllantiradigan onlayn resurslarni topish mumkin. Nihoyat, esda tutingki, mavzu qiziqarli, tanish vaziyatlar bo'yicha kundalik ehtiyojga mos bo'lsa, unga bolalar ko'proq qiziqishadi. Ozingina ijodkorlik bilan o'quvchilaringiz qisqa vaqt ichida ona tilida so'zlashuvchi kabi gapira oladilar. Bolalarga tillarni

imkon qadar erta o‘rgatish muhimdir. Bir yoki bir nechta yangi til(lar)ni o‘rganish miyani rag‘batlantiradi va bolaning diqqatini jamlash, fikrlash va muloqot qilish qobiliyatini mustahkamlaydi. Bu xotirani rivojlantirishga yordam beradi, ijodkorlikni rag‘batlantiradi va qaror qabul qilishni osonlashtiradi. Bir vaqtning o‘zida bir nechta tillarni o‘rganish ona tilini yaxshiroq tushunishga imkon beradi. O‘ziga bo‘lgan ishonchni mustahkamlash va chinakam ochiq fikrlashga imkon berish uchun bolalarga til o‘rgatishdan yaxshiroq narsa yo‘q!

Yosh bolalar har qanday intonatsiya va talaffuzni takrorlash va eslab qolish qobiliyatiga ega, bu ularga yangi tilni tez va tabiiy ravishda o‘rganish imkonini beradi. Bolaning birinchi yillari asosiy davr bo‘lib, ularda miyaning sezilarli plastikligi ularga tezda moslashish va o‘rganish imkoniyatiga ega bo‘ladi. 6-8 yoshga qadar bolaning miyasi hali ham o‘sib boradi va “singdiruvchi aql”ni namoyon qiladi. Ushbu ibora 1907-yilda xuddi shu nomdagi ta‘lim usulini yaratgan mashhur italiyalik shifokor va o‘qituvchi **Mariya Montessori** tomonidan qo‘llaniladi. 7 yoshdan boshlab, bolalarda til o‘rganish tug‘ma qobiliyat emas, balki ular tahlil qilish qobiliyatini rivojlantiradilar va reflektiv ravishda o‘rganadilar. Ularning barcha tovushlarni qabul qilishga moyilligi unchalik samarali emas, ammo ilg‘or kognitiv rivojlanishi tilni integratsiyalashuvini osonlashtiradi. Bolalarga yangi tilni o‘rgatish qanchalik tez taklif qilinsa, til shunchalik yaxshi o‘zlashtiriladi va urg‘usiz oson gapiriladi! Montessori – bu o‘z-o‘zini boshqarish faoliyati, amaliy o‘rganish va hamkorlikda o‘ynashga asoslangan ta‘lim usuli. Montessori sinflarida bolalar o‘rganishda ijodiy tanlov qiladilar, sinf xonasi va yuqori malakali o‘qituvchi jarayonni boshqarish uchun yoshga mos tadbirlarni taklif qiladi. Bolalar dunyo haqidagi bilimlarni kashf etish, o‘rganish va o‘zlarining maksimal salohiyatini rivojlantirish uchun guruhlarda va individual ravishda ishlaydi. Montessori sinf xonalari ma‘lum bir yosh oralig‘idagi bolalarning ehtiyojlarini qondirish uchun mo‘ljallangan chiroyli yaratilgan muhitdir. Doktor Mariya Montessori bunday turdagi sinfda tajriba asosida o‘rganish til, matematika, fan, musiqa, ijtimoiy aloqalar va boshqa ko‘p narsalarni chuqurroq tushunishga olib kelishini aniqladi. Montessori sinflarining aksariyati dunyoviy xususiyatga ega, ammo Montessori ta‘lim usuli mehr va ishonchga asoslangan dasturga muvaffaqiyatli kiritilishi mumkin. Montessori sinfidagi har bir material bola rivojlanishining bir jihatini qo‘llab-quvvatlaydi, bolaning tabiiy manfaatlari va mavjud faoliyatlari o‘rtasida moslikni yaratadi. Bolalar o‘z tajribalari orqali va o‘z tezligiga moslashadi. Har qanday vaqtda barcha odamlarda mavjud bo‘lgan tabiiy qiziqishlarga javob berishlari va umrbod ta‘lim olish uchun mustahkam poydevor yaratiladi.

Xulosa qilib aytadigan bo‘lsak, xorijiy tilni o‘rgatish bo‘yicha juda ko‘p metodlar, usullar mavjud, faqatgina bu metodlarni qo‘llash uchun bolalar yoshini ham hisobga olish zarur. Kichik yoshdagi bolalarning miya faoliyati to‘xtovsiz o‘sish va rivojlanishda davom etayotgani uchun ular miya faoliyati to‘liq shakllanib bo‘lgan katta yoshlilarga nisbatan yangi ma‘lumotni ancha tezroq qabul qilish qobiliyatiga egadirlar. Ushbu o‘ziga xosliklarni inobatga olgan holda,

darsni rejalashtirish maqsadga muvofiq hisoblanadi va yuqorida aytib o‘tilgan metodlarni qo‘llash orqali ular uchun xorijiy tillarni o‘rganish jarayoni ham samarali, ham qiziqarli mashg‘ulotga aylanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Galskova N.D. Nikitenko Z.N. Chet tillarni o‘qitish nazariyasi va amaliyoti. boshlang‘ich maktab: uslubiy qo‘llanma. M.: Airis-press, 2004.
2. Maria Perez Miguel, Les locuteurs natifs parlent en phrasèmes : les différents types d’unités phraséologiques, Salamanca, Espagne, 2017
3. Zemchenkova T.V. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ingliz tili. – M.: VAKO, 2008.
4. Xolova, S. (2023). Frazеologik birlik-frazema-frazеologizm: tasnif va tadqiqot tahlili. центр научных публикаций (buxdu.Uz), 27(27). Извлечено от https://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/8679
5. Xolova Shahnoza Davronovna. (2022). Viktor gyugoning “misérables” romanida qo‘llanilgan ayrim frazemalarning leksik-semantik xususiyatlari. Research and education, 1(2), 361–364. Retrieved from <https://researchedu.org/index.php/re/article/view/659>

"البرامج وطرق التدريس".....	230
F. Djalolov. The essence of "full assimilation" technology.....	238
S.A. Chimpo'latova, Federica Mucci. Arabic language learning resources for Russian speakers.....	242
F.N. Akramova, Sh.B. Mirzaulug'ov. Chet tillarini o'rganishda axborot texnologiyalarining o'rni va ahamiyati.....	248
Kh.A. Nabieva. The importance of teaching foreign languages in inclusive education.....	254
G.B. Rustamova. Innovative approaches and world experience in teaching a foreign language.....	257
Z.N. Ibragimova. Using grammar games to young learners in teaching English.....	262
F.K. Ne'matova. Kelajak tarjimonlarining kasbiy malakasini ikki tomonlama tarjimada rivojlanishi: zamonaviy usullar.....	266
Sh.D. Xolova, D.B. Narzulloyeva. Kichik maktab yoshidagi bolalarga xorijiy tillarni o'rgatish istiqbollari.....	271
Вита Орехин-Рыжина. Об инновационных методах преподавания французского языка.....	275
Х.Б. Самигова, Ш.Б. Мирзаулуфов. Эркалаш мадони: тадқиқ ва талқин (эркалаш функционал семантик майдони тахлили асосида).....	279
A.X. Jurayev. Turizm kollejlari korpusta asoslangan o'qitishning metodik asoslari va samarasi.....	295
O.G. Akinina. Учебно-методические пособия как эффективный инструмент подготовки к тестированию по арабскому языку (уровень А1-А2).....	300
X. Narzillayeva. Language teaching techniques, their past, and their current use.....	304
N.I. Xamidova. Kompyuter lingvistikasi – zamonaviy tadqiqotlarning o'rganish obyektida.....	307
التدخل: زامونافي تارجيما سوهاسيغا اريشيشدا زامونافي اوسلار. زاهية سويسي	310
Dr Belmehdi Fatih. The role-playing method... from psychology to teaching languages.....	320
З.Н. Джуманиязова. Междисциплинарный подход к изучению антропоцентрических пословиц.....	325
Д.Э. Инамова. Концепт в общезыковой и индивидуально- авторской концептосферах.....	332
R.M. Mavlonova. Tarjimon talabalarining kasbiy malakasini oshirish muammolari.....	336
J.F. Rustamova. Oriental studies universitetida chet tillarni o'qitishdagi zamonaviy yondashuvlarning tahlili.....	340

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
O'ZBEKISTON DAVLAT JAHON TILLARI UNIVERSITETI TARJIMONLIK
FAKULTETI ARAB TILI TARJIMA NAZARIYASI VA AMALIYOTI KAFEDRASI

**“ARAB TILI GLOBALLASHUV DAVRIDA:
INNOVATSION YONDOSHUVLAR
VA O'QITISH METODIKASI”**

mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

**"اللغة العربية في عصر العولمة : مناهج
وأاليب تدريس مبتكرة"
المؤتمر العلمي والعملي الدولي**

**ARABIC LANGUAGE IN THE ERA OF GLOBALIZATION:
INNOVATIVE APPROACHES AND TEACHING
METHODS**

international scientific and practical conference

18-dekabr 2023-yil

Nashrga taqdim etilgan materiallar sifati, berilgan faktlar, tegishli nomlar va boshqa ma'lumotlar, shuningdek, e'lon qilinishi mumkin bo'lmagan ma'lumotlarni oshkor qilganliklari uchun maqola mualliflari javobgar bo'ladilar.